

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. K.**, bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. J. K., advokátom v M., proti žalovanej **T. Š.**, bývajúcej v L., za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovanej A. – S. P., a.s., so sídlom v B., **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 10 C 155/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. októbra 2007, sp.zn. 9 Co 67/2007, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 10. októbra 2007, sp.zn. 9 Co 67/2007, čo do výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňajúcim rozsudkom v prevyšujúcej vyhovujúcej časti vo veci sťaženia spoločenského uplatnenia tak, že návrh na zaplatenie sťaženia spoločenského uplatnenia nad sumu 406 500 Sk do sumy 1 036 500 Sk zamietol, ako aj v časti o náhrade trov konania účastníkov, **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

V ostatnej časti dovolanie **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 19. januára 2007, č.k. 10 C 155/2004–151, v spojení s dopĺňajúcim rozsudkom zo dňa 18. júna 2007 č.k. 10 C 155/2004-185 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 1 036 500 Sk titulom zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia a 184 000 Sk titulom zvýšenia bolestného v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Zastavil konanie o zaplatenie 10 473 Sk s príslušenstvom titulom náhrady škody na veciach, o zaplatenie sumy 3 326,40 Sk s príslušenstvom titulom nákladov spojených s liečením a úroku z omeškania vo výške 10 % z istiny. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 136 659,50 Sk v lehote do 3 dní

od právoplatnosti rozsudku. Ďalej rozhodol, že štát nemá právo na náhradu trov konania. Doplnčím rozsudkom nepriznal vedľajšej účastníčke náhradu trov konania. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca žiadal zaviazať žalovanú na zaplatenie sumy 1 507 500 Sk titulom náhrady škody na zdraví, sumy 10 473 Sk titulom náhrady škody za poškodenie motocykla a sumy 3 326,40 Sk titulom náhrady nákladov spojených s liečením. Predmetný nárok odôvodnil skutočnosťou, že konaním žalovanej mu bola spôsobená škoda na zdraví ako aj na majetku, ku ktorej došlo tak, že žalovaná porušila svoje povinnosti v súvislosti s prevádzkou na pozemných komunikáciách a spôsobila autonehodu, pri ktorej utrpel zlomeninu čapovca druhého krčného stavca ako aj iné zranenia a taktiež vecnú škodu. Žalovaná bola uznaná rozsudkom Okresného súdu Prešov sp.zn. 1 T 15/2003 vinou z trestného činu ublíženia na zdraví, na základe toho, že inému z nedbanlivosti spôsobila ťažkú ujmu na zdraví. V súvislosti s týmto uplatnil žalobca nárok na náhradu škody za bolesť vo výške 202 500 Sk ako 10 – násobok základného stanoveného bolestného a titulom sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 1 305 000 Sk ako 30 – násobok základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Podaním zo dňa 6. novembra 2006 žalobca žiadal pripustiť zmenu návrhu na začatie konania, ktorá spočívala v rozšírení uplatnených nárokov, a to na sumu 2 610 000 Sk u sťaženia spoločenského uplatnenia, čo činilo 60 – násobok základného odškodnenia a u bolestného na sumu 1 215 000 Sk, tiež ako 60 – násobok základného bodového ohodnotenia. Predmetný návrh súd pripustil na pojednávaní dňa 17. januára 2007. Na základe znaleckého posudku znalca bolo ustálené bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu na sumu 300 bodov a bodové ohodnotenie bolestného na sumu 220 bodov. Súd prvého stupňa vychádzal z týchto bodových ohodnotení ustálených znalcom s poukazom na skutočnosť, že voči záverom tohto znaleckého posudku neboli pripomienky zo strán účastníkov konania. V konaní bolo nepochybne preukázané, že žalobca v súvislosti so zraneniami, ktoré utrpel pri úraze, je obmedzený v mnohých oblastiach svojho života. Žalobca utrpel predmetný úraz vo veku 18 rokov, teda v mladom veku, kedy sa dostával do fázy rozhodujúcej pre smerovanie jeho života v dlhodobých perspektívach, v čase nástupu na vysokú školu a získania vzdelania nutného pre ďalšie spoločenské uplatnenie sa. Nepochybne preto došlo k zásahu do jeho možnosti voľby povolania a ďalšieho sebazvedávania, nakoľko zo znaleckých posudkov bolo jednoznačné, že v týchto oblastiach bude žalobca výrazne obmedzený. Nebude sa môcť venovať žiadnemu povolaniu, ktoré by bolo spojené s akýmkoľvek väčším fyzickým, či psychickým napätím, pričom práve takéto povolania sú spojené aj s vyšším finančným ohodnotením. Taktiež je vylúčené jeho ďalšie uplatnenie v športovom živote, vzhľadom

na závery znalcov, že akejkol'vek fyzickej aktivite sa musí žalobca vyhýbať. Aj vznik tetanického syndrómu má vplyv na jeho kultúrne vyžitie sa, nakoľko sa musí vyhýbať akýmkoľvek situáciám vyvolávajúcim emócie. Vyššie uvedené obmedzenia nepochybne zasiahnu aj do jeho rodinného života a taktiež ho vylučujú v prípadnom politickom živote, ktorý je spojený s vysokým psychickým napätím. Súd prvého stupňa tiež prihliadol na závery znalcov, že prognózy do budúcnosti sú ladené skôr v negatívnom zmysle, žalobca musí viesť prísnu životosprávu a sebadisciplínu, aby predchádzal prípadným vznikom reakcií tetanického syndrómu. Z týchto dôvodov mal za to, že je dôvodné zvýšenie základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Vychádzal zo sumy 300 bodov, pričom v čase nehody bola daná výška odškodnenia sumou 60 Sk za jeden bod, čo činilo 18 000 Sk (300 bodov x 60 Sk). Považoval za primerané s prihliadnutím na mladý vek žalobcu a aj následky, ktoré utrpel týmto úrazom, zvýšiť základné bodové ohodnotenie u sťaženia spoločenského uplatnenia na 60 – násobok, čo predstavuje 1 080 000 Sk (18 000 Sk x 60). Od tejto sumy bolo nutné odpočítať plnenie vedľajšej účastníčky vo výške 43 500 Sk. Pri nároku na odškodnenie bolestného súd prvého stupňa dospel k záveru, že bolo tiež dôvodné zvýšiť základné bodové ohodnotenie bolestného, ktoré bolo stanovené znalcom na 220 bodov. Zo záverov dokazovania vyplynulo, že bolesti, ktoré prežíval žalobca bezprostredne po úraze v priebehu liečenia a hlavne v súvislosti s nasadzovaním a kontrolou stavu fixačného zariadenia, boli bolest'ami, ktoré znalec charakterizoval ako kruté bolesti, čo v tabuľke bolesti sú druhé najvyššie bolesti po neznesiteľných bolestiach. Mal za to, že takéto sťaženie zdravotnej pohody a fyzické útrapy spojené s pripútaním na lôžko, s nasadzovaním skrutiek do lebky za plného vedomia, sú dôvodmi hodnými pre zvýšenie základného bodového ohodnotenia bolestného v rozsahu 15 – násobku, čo predstavovalo 198 000 (220 bodov x 60 x 15), od čoho bolo nutné odpočítať plnenie vedľajšej účastníčky vo výške 14 000 Sk. Súd prvého stupňa považoval námietku premlčania zo strany vedľajšej účastníčky za dôvodnú, pokiaľ sa týkala rozšíreného návrhu s poukazom na skutočnosť, že žalobca vedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá, najneskôr po vystavení posudkov o bolestnom a o sťažení spoločenského uplatnenia, teda u sťaženia spoločenského uplatnenia dňa 21. januára 2004 a u bolestného dňa 21. februára 2003. Nasledujúcim dňom začala preto plynúť dvojročná subjektívna premlčacia doba pokiaľ sa týkal nárok náhrady škody (§ 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Žalobca podal návrh na pripustenie zmeny návrhu, ktorá spočívala v rozšírení návrhu, dňa 6. novembra 2006, teda po márnom uplynutí dvojročnej premlčacej doby, ktorá uplynula najneskôr dňa 22. januára 2006. Konanie o návrhu na náhradu škody na veciach a titulom nákladov spojených s liečením ako aj úroku

z omeškania zastavil potom, ako v tejto časti žalobca zobral svoj návrh späť. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. a § 148 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcu a vedľajšej účastníčky rozsudkom zo dňa 10. októbra 2007 sp.zn. 9 Co 67/2007 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 184 000 Sk titulom náhrady za bolesť, a vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 406 500 Sk titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Zmenil rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom v prevyšujúcej vyhovujúcej časti vo veci sťaženia spoločenského uplatnenia tak, že návrh na zaplatenie sťaženia spoločenského uplatnenia nad sumu 406 500 Sk do sumy 1 036 500 Sk zamietol. Ďalej potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom v jeho zamietajúcej časti vo veci samej. Zaviazal žalovanú nahradiť štátom preddavkované trovy 23 740 Sk na účet Okresného súdu Prešov do troch dní. Žalobcovi „prisúdil“ náhradu trov konania, ktorú v osobitnom uznesení zo 17. októbra 2007 vyčíslil sumou 91 535,50 Sk, ktorú žalovaná má zaplatiť žalobcovi, jeho zástupcovi, do 3 dní. Vedľajšej účastníčke náhradu trov konania nepriznal. Mal za to, že dôvodné, aj to iba čiastočne, bolo len odvolanie vedľajšej účastníčky. Pri preskúmaní veci sa musel v prvom rade vysporiadať s dôvodnosťou vznesenej námietky premlčania zo strany vedľajšej účastníčky. Odvolací súd sa v tejto súvislosti stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa, podľa ktorého boli premlčané nároky uplatnené až pri zmene návrhu zo dňa 6. novembra 2006. Vo všetkých prípadoch sa totiž jednalo o nároky, ktoré vyplývali z diagnóz, ktoré boli ustálené ako dôvody pre priznanie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia už v pôvodných posudkoch vypracovaných po ustálení zdravotného stavu žalobcu u bolestného dňa 21. februára 2003 a 15. apríla 2003 a u sťaženia spoločenského uplatnenia dňa 20. januára 2004. Dôvodne preto bola zmena návrhu na náhradu škody presahujúca sumu 1 507 500 Sk zamietnutá. Odvolací súd potvrdil aj výrok rozsudku súdu prvého stupňa o prisúdení náhrady zvýšenia za bolesť. Ku skutkovým a právnym dôvodom uvedeným v napadnutom rozsudku považoval za potrebné dodať, že bola splnená podmienka pre zvyšovanie odškodnenia za bolesť spočívajúca v tom, že aj lekár, ktorý vypracoval posudok, zvýšil bodové ohodnotenie za bolesť a to tak v pôvodnom posudku zo dňa 21. februára 2003, ako aj v znaleckom posudku MUDr. P. S. zo dňa 12. októbra 2005. Vychádzajúc práve z poznatkov získaných zo znaleckého posudku MUDr. P. S. bolo potrebné konštatovať, že bodové ohodnotenie bolestného, ani po jeho čiastočnom navýšení lekármi, v žiadnom prípade nebolo možné považovať za také, ktoré by primeraným spôsobom

odškodnilo žalobcu za vytrpené bolesti. Za primerané zvýšenie preto považoval aj odvolací súd 15 násobok základného bodového ohodnotenia (220 bodov krát 60 Sk krát 15 násobok). Za čiastočne opodstatnené považoval odvolací súd odvolanie vedľajšej účastníčky, čo do priznania náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Uviedol, že náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia určená na základe počtu bodov stanoveného v lekárskom posudku, predstavuje jednorazové odškodnenie za nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pri uspokojovaní jeho osobných a spoločenských potrieb. Pre správne určenie výšky odškodnenia je nevyhnutné porovnať predpoklady, ktoré mal poškodený pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody, s predpokladmi po vzniku škodnej udalosti. Z porovnania týchto predpokladov možno potom vyvodit' záver, či a do akej miery boli touto udalosťou zúžené alebo stratené možnosti uplatnenia sa v živote a v spoločnosti. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia má vo svojej podstate predstavovať náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre život a životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb, alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Odvolací súd v tejto súvislosti skonštatoval, že v porovnaní s predpokladmi, ktoré mal žalobca ako zdravý človek vo veku 18 rokov, došlo k zúženiu jeho predpokladov pre uplatnenie sa vo všetkých sférach jeho života a pôsobenia v spoločnosti. Zdravotné poškodenie jeho chrbtice, v spojení s neustálou hrozbou tetanického syndrómu, ho obmedzuje tak pri bežných každodenných aktivitách, ale aj pri súčasnom štúdiu na vysokej škole, či v budúcom pracovnom uplatnení. Na druhej strane však odvolací súd dospel k záveru, že hoci v obmedzenom rozsahu, boli žalobcovi zachované predpoklady na takmer všetky aktivity, ktoré realizoval pred úrazom. Nestotožnil sa s názorom prvostupňového súdu, ktorý odškodnenia za obmedzenia navrhovateľa ohodnotil až na 60 násobok základného bodového ohodnotenia. Vychádzajúc z porovnania predpokladov, ktoré žalobca mal pred úrazom a ktoré mu zostali zachované po úraze, po zohľadnení veku, v ktorom tento úraz utrpel, dospel odvolací súd k názoru, že za primerané je treba považovať 20 násobok zvýšenia základného bodového ohodnotenia. V tejto súvislosti však odvolací súd napravil zrejmu nesprávnosť pri ustálení tohto bodového ohodnotenia v napadnutom rozsudku, keď súčasťou tohto základného bodového ohodnotenia je nielen 300 bodov za diagnózu 302C (obmedzenie hybnosti stredne ťažkého stupňa), ale aj diagnóza 254 tetanický syndróm, za ktorý bolo v posudku zo dňa 20. januára 2004 priznaných 75 bodov. Celkom teda tvorilo základné bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia 375 bodov. Pri hodnote jedného bodu 60 Sk bola základná hodnota sťaženia spoločenského uplatnenia 22 500 Sk. Toto základné bodové ohodnotenie odvolací súd zvýšil na 20 násobok, t.j. 450 000 Sk. Po odpočítaní plnenia

zo strany vedľajšej účastníčky v rozsahu 43 500 Sk bola žalovaná zaviazaná zaplatiť žalobcovi náhradu škody z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 406 500 Sk. Odvolací súd zmenil aj rozhodnutie prvostupňového súdu o náhrade trov štátu.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý ho navrhol zrušiť ako aj rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátiť na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a tiež pretože konanie bolo postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Namietal nesprávny výklad krajského súdu ohľadne primeranosti zvýšenia odškodného, keď tento neprihliadol na výnimočnosť prejednávaneho prípadu. Fyzické a psychické trvalé následky úrazu budú spôsobovať žalobcovi obmedzenia po celý život. Poukázal na to, že odvolací súd sa dostal pri posudzovaní veci nielen do vlastných rozporov, ale aj do rozporov s vykonanými dôkazmi. Namietal nesprávny právny záver súdu ohľadom vznesenej námietky premlčania zo strany vedľajšej účastníčky, pretože návrh na zmenu uplatneného nároku bol podaný z dôvodu, že bol vyhotovený nový znalecký posudok. Takýmto nesprávnym právnym názorom súčasne odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom.

Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrila.

Vedľajšia účastníčka vo svojom vyjadrení žiadala dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok čiastočne prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je len sčasti podané opodstatnene.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Dovolateľ napadol rozsudok odvolacieho súdu vo všetkých jeho výrokoch.

Z ustanovenia § 238 O.s.p. je zrejmé, že pokiaľ odvolací súd potvrdil výrok rozsudku súdu prvého stupňa o povinnosti žalobkyne zaplatiť žalobcovi 184 000 Sk titulom náhrady za bolesť, 406 500 Sk titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a v jeho zamietajúcej časti vo veci samej, v tejto časti rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu proti výroku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil v týchto častiach rozsudok súdu prvého stupňa, v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

Prípustnosť dovolania žalobcu v časti, smerujúcej proti výroku, ktorým odvolací súd zmenil výrok rozsudku súdu prvého stupňa tak, že návrh na zaplatenie sťaženia spoločenského uplatnenia nad sumu 406 500 Sk do sumy 1 036 500 Sk zamietol, vyplýva z § 238 ods. 1 O.s.p.

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242

ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných vád vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, nedostatok návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených vád však nebola dovolacím súdom v konaní zistená.

Pokiaľ dovolateľ namietal nesprávny právny záver súdu ohľadom vznesenej námietky premlčania, ktorý mal viesť k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), zákon takúto vadu konania spája len s faktickou procesnou činnosťou súdu, nie však s právnym hodnotením veci, ako to namietal dovolateľ.

Z obsahu dovolania žalobcu vyplýva, že tento ako dovolací dôvod uplatňuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., t.j. nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil. Právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré ho viedlo k zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa a k zamietnutiu žaloby v prevyšujúcej vyhovujúcej časti (nad sumu 406 500 Sk do sumy 1 036 500 Sk), nie je vecne správne.

Z ustanovenia § 11 ods. 1 zák.č. 437/2004 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. augusta 2004 vyplýva, že na bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku úrazu a iného poškodenia na zdraví, ktoré bolo spôsobené pred nadobudnutím účinnosti tohto

zákona, a ak ide o chorobu z povolania z takej choroby, ktorá bola zistená pred týmto dňom, sa vzťahujú doterajšie predpisy.

Týmito doterajšími predpismi je aj vyhláška č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení vyhl.č. 84/1967 Zb., vyhl.č. 78/1981 Zb., vyhl.č. 47/1995 Z.z. a vyhl.č. 19/1999 Z.z. (ďalej len vyhl.č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov).

Odškodnenie za bolesť sa poskytuje za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov, a to podľa zásad a sadzieb ustanovených v prílohe tejto vyhlášky. Odškodnenie za bolesť musí byť primerané povahe poškodenia na zdraví a priebehu liečenia (§ 2 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení zmien a doplnkov).

Podľa § 4 ods. 1 uvedenej vyhlášky sa sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej len SSU) odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh (ďalej len následky). Odškodnenie za SSU musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti.

Pri odškodňovaní SSU sa vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku (§ 6 ods. 1 vyhlášky).

Suma zodpovedajúca základnému počtu bodov zistenému lekárom sa primerane zvýši až na dvojnásobok podľa predpokladov, ktoré poškodený vo veku, v ktorom bol poškodený na zdraví, mal pre uplatnenie v živote a v spoločnosti a ktoré sú v dôsledku poškodenia obmedzené alebo stratené. Týmito predpokladmi sa rozumie najmä možnosť uplatniť sa v rodinnom, politickom, kultúrnom a športovom živote a možnosť voľby povolania a ďalšieho sebavzdelávania, pritom sa prihliada na to, či ide o muža alebo ženu a pri odstrániteľnosti trvalých následkov aj na upozornenie lekára podľa § 10 (§ 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov).

Podľa ustanovenia § 7 ods. 1 vyhlášky sa výška odškodnenia za bolesť a SSU určuje sumou 60 Sk za jeden bod. Celková výška odškodnenia za bolesť a za SSU z jedného

poškodenia na zdraví nesmie presiahnuť sumu 240 000 Sk, z toho odškodnenie za bolesť nesmie presiahnuť sumu 72 000 Sk (§ 7 ods. 2 vyhlášky).

Z ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky vyplýva, že v prípadoch hodných osobitého zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za SSU primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2.

Odvolací súd sa pri svojom zmeňujúcom rozhodnutí citovanými ustanoveniami dôsledne nespravoval a vyvodil vo veci nesprávny právny záver o tom, že dvadsaťnásobné zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia je dostačujúce, zodpovedajúce zákonným podmienkam pre jeho priznanie v zmysle § 7 ods. 3 vyhl.č. 32/1965 Zb. v znení zmien a doplnkov. S takýmto záverom odvolacieho súdu nie je možné súhlasiť.

Sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje vtedy, ak má škoda, resp. ujma na zdraví preukázateľne trvalé a výraznejšie nepriaznivé dôsledky na životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh. Podľa ustálenej súdnej praxe je ním preto potrebné rozumieť jednak vylúčenie či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebavzdelávania. Preto je súd povinný v konaní vždy skúmať, aké predpoklady mal pre životné a spoločenské uplatnenie poškodený pred vznikom škody. Vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa (§ 7 ods. 3 vyhl.č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov) môže súd sumy odškodnenia primerane zvýšiť nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia bez akéhokoľvek obmedzenia. Súd však musí takéto zvýšenie vykonané v rámci voľnej úvahy vždy náležite odôvodniť s prihliadnutím k mimoriadnej povahe a k okolnostiam konkrétneho prípadu.

Zvýšenie náhrady nad vyhláškou stanovený limit je teda prípustné podľa ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky iba v celkom výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa, kedy možnosti poškodeného sú veľmi výrazne obmedzené alebo úplne stratené v porovnaní s vysokou a mimoriadnou úrovňou jeho kultúrnych, športových či iných aktivít v dobe pred vznikom škody. U uvedeného vyplýva, že je na posúdení súdu, aké zvýšenie náhrady za SSU je v konkrétnej posudzovanej veci „primerané“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na tú skutočnosť, že takéto posúdenie súdu a jeho úvaha o „primeranosti“ zvýšenia nie je úplne neobmedzená z dôvodu, že právny predpis tým, že rámcovo stanovil predpoklady pre vznik nároku na základnú výmeru SSU a pre vznik nároku na jeho zvýšenie, stanovil zároveň hľadiská, ku ktorým je potrebné prihliadať a ktorými je v ich vzájomnej nadväznosti a kombinácií úvaha súdu o miere „primeranosti“ zvýšenia vo výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa usmerňovaná.

Skutkové zistenia potrebné pre posúdenie nárokov žalobcu na zvýšenie náhrady v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov, z ktorých súdy pri svojom rozhodovaní vychádzali, sú podľa názoru dovolacieho súdu postačujúce. Vyplýva z nich, že žalobca je v dôsledku trvalých následkov predmetného zranenia podstatne obmedzený z možností na trhu práce, je výrazne obmedzený v celej rade osobných aktivít a ohľadom na utrpenú ujmu na zdraví a jej následky, je obmedzený alebo úplne vylúčený z činností, ktorými sa zaoberal a ktorým sa venoval pred úrazom, v prevádzkovaní dovtedy obľúbených rekreačných športov. Obzvlášť závažná je tá skutočnosť, že k úrazu došlo u žalobcu vo veku 18 rokov.

Tieto skutočnosti odvolací súd pri svojom rozhodovaní o „primeranosti“ zvýšenia výšky odškodnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhl.č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov dostatočne nevyhodnotil a nezohľadnil ani všetky kritériá, určujúce rozsah zvýšenia odškodnenia. Dvadsaťnásobné zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia je preto nepostačujúce z dôvodu, že u žalobcu nepochybne ide o výnimočný prípad hodný osobitného zreteľa.

Dovolací súd poukazuje aj na tú skutočnosť, že odvolací súd ani dôsledne skutočnosti, ktoré ho viedli k záveru o primeranosti dvadsaťnásobného zvýšenia SSU ani v odôvodnení svojho rozhodnutia nerozvedol a bližšie nezrejnil.

V tejto súvislosti považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky za potrebné uviesť, že dôvody uvedené v písomnom vyhotovení rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktoré ho viedli k zvýšeniu výšky odškodnenia v zmysle citovaného ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky, väčšmi zodpovedajú potrebe presvedčivosti rozhodnutia, vyplývajúcej pre súdy z ustanovenia § 157 ods. 2 veta druhá O.s.p.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti, ktorým tento zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietol v prevyšujúcej vyhovujúcej časti (nad sumu 406 500 Sk do sumy 1 036 500 Sk), spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie, pričom právny názor dovolacieho súdu je záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. októbra 2009

JUDr. Ladislav G ó r á s z , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková